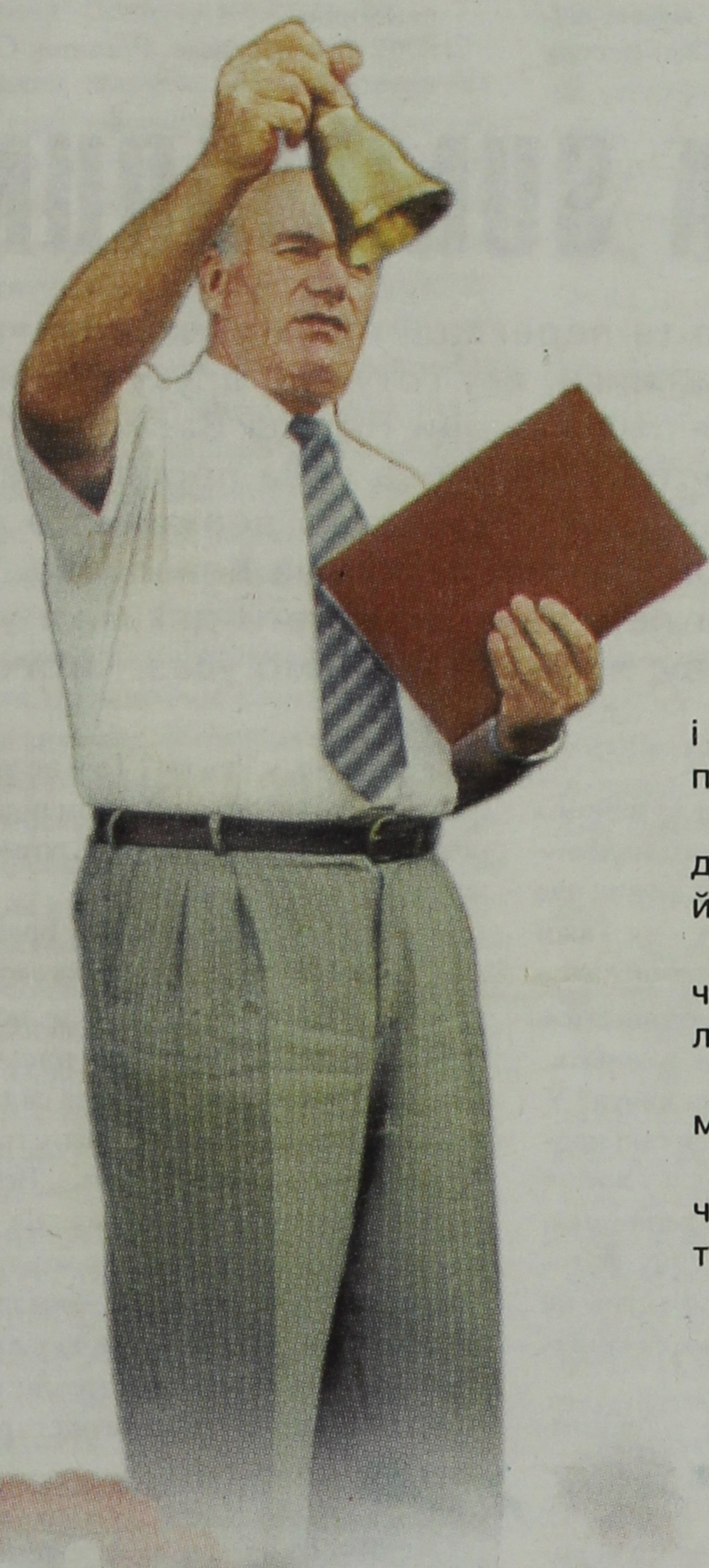

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Шановний Ігорі Олександровичу!

Прийміть найщиріші вітання від обласної державної адміністрації з нагоди Вашого 60-річчя від дня народження. Реалізуючи свої здібності та ділові якості у трудовій діяльності, громадській роботі на благо держави, рідного краю і його народу, Ви життям підтверджуєте ту істину, що досягнення поставленої життєвої мети потребує повсякденної праці, енергії, волі, цілеспрямованості.

Все своє свідоме життя Ви присвятили справі підготовки кваліфікованих кадрів для промисловості та науки нашої держави. Вами пройдено великий життєвий шлях від інженера-конструктора до ректора відомого не тільки в Україні, а й за її межами, університету, організатора виробництва, вченого.

Вас знають і поважають як здібного, виваженого, відповідального керівника, фахівця високої кваліфікації, завдяки чому Сумський державний університет, який Ви очолюєте, є передовим навчальним закладом по підготовці висококваліфікованих кадрів для потреб області й України загалом.

За ці та інші риси Ви заслужено користуєтесь повагою й авторитетом серед широкого загалу колег, фахівців, однодумців, а Ваша наукова діяльність отримала схвальну громадську оцінку.

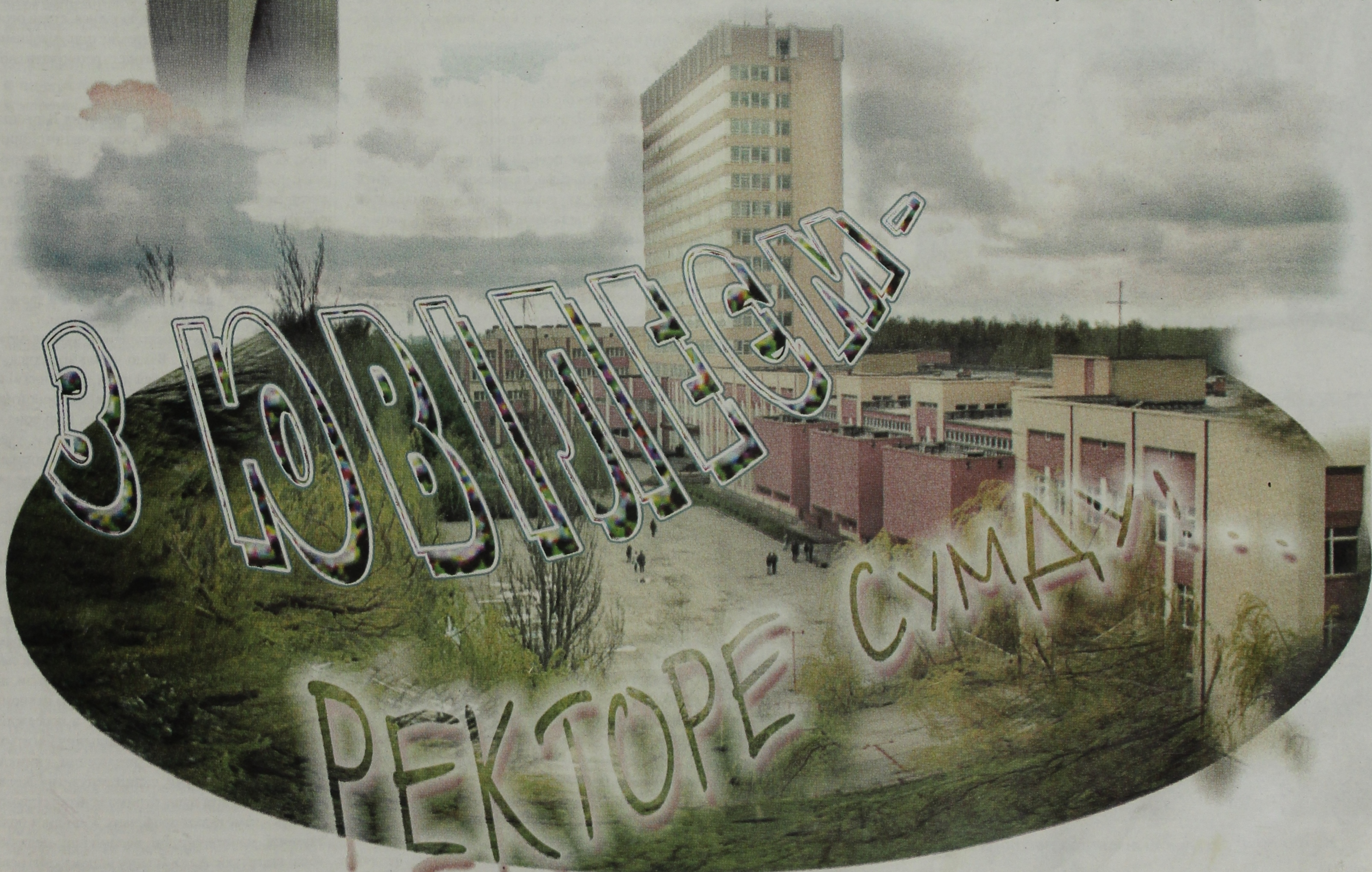
В ювілейний день бажаємо Вам, Ігорі Олександровичу, міцного здоров'я, людського щастя, сімейного благополуччя. І нехай ще довгі роки Ваше життя буде зігріте повагою і доброзичливістю колег, рідних, близьких та надійних товаришів.

З повагою Голова Сумської облдержадміністрації В.П.Щербань

З ЮВІЛЕЮ

РЕКТОРОПЕ

СУМА

Університетський літопис: кроки через роки

- 1767 рік. Проект зонального університету для створення його в Сумах розробив Григорій Теплов, вихователь президента Академії наук Кирила Розумовського. Базувався вчений у своїх прагненнях на тому високому рівні, що його досягла освіта на Слобожанщині в середині 18 століття.
- 1792. До ідеї створення університету в нашому краї повернувся О.О.Паліцин, організатор славнозвісної «Політської академії».
- 1948. При машинобудівному заводі ім.Фрунзе 30 червня створено навчально-консультаційний пункт Всесоюзного заочного політехнічного інституту.
- 1955. Відбувся перший випуск інженерів-механіків. Тільки 5 чоловік змогли повністю пройти курс навчання й захистити диплом. Серед них: В.Д.Васильєв, М.Г.Калькута, А.Б.Таранець.
- 1959 рік. З 1 березня приступив до роботи перший доцент – кандидат історичних наук С.М.Кафтарян.
- 1962. Першим ученим по інженерній дисципліні був кандидат технічних наук О.Н.Король.
- 1963. Затверджено перший склад Вченої ради у складі 20 осіб. Сформовано перші кафедри: марксизму-ленінізму та загальноінженерну.

На фото: фрагменти з життя ректора – людини, вченого, педагога.

- 1966. Підписано наказ №117 про включення Сумської філії УЗПІ до складу Харківського політехнічного інституту – створено СФ ХПІ. Сформовано 2 факультети: машинобудівний та загальнотехнічний. Відкрито денне відділення. Перший прийом склав 75 чоловік. Вперше нашому викладачеві присвоєно звання професора. Ним став доктор історичних наук С.М.Кафтарян.
- 1967. Філія одержала право самостійно проводити захист дипломних проектів випускників. Головою першої Державної екзаменаційної комісії призначено В.Д.Васильєва.
- 1971. Проведено перший випуск студентів денного відділення.
- 1972. Колектив Сумської філії ХПІ очолив Ігор Олександрович Ковальов.
- 1973. На базі нашого навчального закладу проведено першу Всесоюзну наукову конференцію.
- 1975. Вийшла на лід хокейна команда, яка виборола 2 місце серед студентських команд України, пропустивши вперед лише досвідчених хокеїстів Київського інституту фізкультури.
- 1977. Три наші студенти відзначені на республіканських конкурсах наукових робіт.
- 1980. Вперше проведено конкурс художньої самодіяльності серед першокурсників «Золотий інтеграл».
- 1983. Державну премію УРСР за наукові відкриття та розробки вручено професору Б.Г.Холіну.

- 1990. Постановою Ради Міністрів Української РСР Сумську філію ХПІ перетворено в Сумський фізико-технологічний інститут.
- 1991. Краді випускники стали слухачами цюїно створеної власної аспірантури з 8 спеціальностей. Відкрито 2 спеціалізовані ради по захисту кандидатських дисертацій. До нас на підготовку прибуло 50 перших студентів із Палестини. 29 жовтня вийшов у світ перший номер вузівської газети «Резонанс».
- 1993. Постановою Кабінету Міністрів України №646 від 13 серпня на базі СФПІ створено Сумський державний університет. На перший курс прийнято 943 особи. Майже на 40 кафедрах працює 439 викладачів, серед яких 39 професорів і 224 доценти.
- 1994. СумДУ посів перше місце серед університетів України відповідно до рейтингу Мінісвіти.
- 1996. СумДУ ввійшов до міжнародної асоціації університетів.
- 1998. Відбувся перший випуск на медичному факультеті. Відкрита спеціалізована рада по захисту докторських і кандидатських дисертацій із фізико-математичних наук по трьох спеціальностях. Продовжується перебудова змісту, форм і методів навчально-виховної роботи, відкриття нових спеціальностей, кафедр, формується система довузівської підготовки, запроваджується модульно-рейтинговий метод навчання.
- 2001. Життя триває. Розвиток СумДУ продовжується.

«SUMMA SUMMARUM»

Цей заголовок латиною (в перекладі на українську – «підсумок підсумків» є заголовком книги, яку готує до друку сумська авторка, член Співки журналістів України Наталя Василівна Марущенко. Засобами журналістського слова вона просліджує і досліджує дві взаємопов'язані долі: Сумського державного університету і його ректора Ігоря Олександровича Ковальова. На прохання редакції авторка передала до газети декілька уривків з робочого рукопису, які й пропонуємо увазі читачів.

***

Переді мною стос фотографій: з музейного архіву СумДУ, з особистого архівного надбання ректора Ковальова... Ігор Олександрович час від часу висловлює своє здивування – ну, з якої причини я в них отак вчепилася і, образно кажучи, не випускаю з рук? Але ж мені треба ввійти в потрібну атмосферу, перейнятися, як говорять, історичною пам'яттю (– бач цього яка книга? У роздумах розкладаю ці застигли (але ж такі промовисто зримі) свідчення різних років з життя навчального закладу і самого його керівника, відчуваючи якусь потаємну енергетику фотосюжетів – її не було б, якби фотооб'єкти не вловлювали живі миті, насичені динамікою неперервного життя...

На цих світлинах ніхто не позує «для історії» – історія сама продирається крізь будні подій, вчинків, фактів. Вони – своєрідний лоцман у морі інформації, думок, здогадок – якого ж висновку дійти з того чи іншого приводу? Адже мого перо обирає певний ракурс свідомо – на відміну від фотографа, що висмикнув одну мить з тисячі тисяч, як, скажімо, ось цю: подружжя Ковальових – ще за часів філіалу – на будівництві електромеханічного корпусу, який сьогодні сприймається як пересічна будівля утилітарного призначення, а на фото добряче височить і наче нависає над двома невеличкими на її тлі постатями. Ця маленька нечітка світлина однак важливої думки варта: отой незавершений корпус за всієї своєї великоваговості аж ніяк не пригнічує постать чоловіка, який позується господарем. Хоч обраний ракурс видає фотолобителя, але щодо змістовного навантаження – спрацювала інтуїція: все на своєму місці, все з потрібними акцентами, хоча «клацнули» скоріше за все побіжно, мимохідь... Файл майбутнього тут розкривається і без пароля: це – початок продовження. Отому чоловікові випадає будувати. Будувати три десятки років поспіль – і не тільки стіни, а й душу навчального закладу. Чи ж так це просто? Зрозуміло, що – ні. Треба ж мати особливе призначення, особливі креслення вдач.

***

Згадую, як народжувалась жартівлива автобіографія з нагоди п'ятдесятиріччя Ігоря Олександровича. Він творив її з дотепним натхненням, радіючи кожному вдалому жартові, гумористичній знахідці. Я ж сприймала і не сприймала цю витівку (все ж таки писалося не для шухлядки, а для колег), хоча як журналіст була в захопленні від тонкого його відчуття стилю і одночасно – міри. Чомусь не наважувалася запитати: задля чого це? Чи сприймається з такою ж ширістю, з якою писалося?

– В усякому разі на черговому ювілеї не прозвучить сакраментальне «вельмишановна шафа»

– пам'ятає, у Чехова? Та й не вечір ще, поперед багатьох всього... – раптом підбив риску розважальній частині тодішньої розмови Ігор Олександрович...

Так, то не було щось, як у Браніслава Нушича – від народження до першого зуба, від першого зуба до брюк, від третьої до дванадцятої любові... Блискучий сербський письменник писав: щоб увійти у життя, потрібна сила приготувань – необхідно навчитися ходити, говорити, набути яку-небудь спеціальність... Все те було, зрозуміло, і в Ігоря Ковальова. Як у всіх. І як у нього єдиного. Але десять років тому все ж таки фігурував інший підсумок, хоча прагнення були не меншими. Ці десять, що додалися, стали особливими. Не те щоб остаточно підсумковими (багата особистість має здатність регенувати свої ресурси), а знаковими.

***

– Даю голову на відсіч: тодішня партійна дисципліна не дозволяла думати, чи потрібний Вам, як особистості, отой клопіт? Тоді говорилося: «Є думка... це висока довіра...» – напуття в авторитетному кабінеті одного з партійних функціонерів і... життя довжиною в три десятки років... хоча, звичайно, для молодої людини було престижно – очолити вуз, нехай навіть у такому статусі, як філіал... Ви ставали ПОСТАТТЮ в місті, в області, враховуючи, що на той час вибір вузів у Сумах був вельми скромним...

– Я не надто був досвідченим, щоб сказати аргументоване «ні»... Якщо чесно зізнатися – три десятиліття торував цей шлях, але й досі відчуваю, що не йшов своєю головною дорогою. Знаю, що є ще якась – паралельна, і що вона – моя. Певен: став би кращим викладачем, ученим... Довелося ж поспівувати усе з адміністративною роботою... Проте, можливо, це ще не сума сумарум...

– Але ж нікуди правди діти: університет народився при Вас і за вашого впливу, безпосередньої участі... Ви, безумовно, мали на все свій погляд. Судження виникали, наскільки пам'ятаю, різної гарячкості...

– Можливо, деякі речі розумів тоді інтуїтивно, але водночас жваво цікавився і світовою практикою, баченням досвідчених учених. Хоча сам я, безперечно, виходець з радянської школи, де переважала вузькопрофільність, що на певному етапі була історично-виправдана: в неосвіженій неграмотній країні за умов знищення багатьох справжніх спеців, старої інтелігенції, виникла потреба, грубо кажучи, «наштампувати» фахівців. І вища освіта наша отримала чітку спрямованість – саме вузькопрофільну. З'явилися політехнічні, машинобудівні, педагогічні, медичні, тощо інститути. Але в усьому іншому світі осві-

(Продовження на стор. 3.)

ЩЕ НЕ ВЕЧІР

(кілька запитань ювілярові)

— Як відомо, Ігорі Олександровичу, Ви давно ведете скрупульозний щоденник, де є плани річні, місячні, щоденні. Що в ньому заплановано на другий після ювілею день?

— Другий день — це неділя. У першій половині заплановані зустріч і переговори з гурзуфськими друзями на чолі з мером міста (треба відкривати табірний сезон). У другій половині — скоріш за все — поїдемо працювати на дачу, бо ще далеко не все посаджено. Ввечері — планування роботи на понеділок.

— Що Ви зробили або не зробили такого, про що шкодуєте?

— Дійсно, декілька таких прикладів є, але це — глибоко особисте. У другому житті я б таких рішень не прийняв, але це була б уже зовсім інша моя доля.

— Чи завжди Ви були вільні, обираючи своїх помічників для реалізації тих чи інших ідей, і чи були випадки, коли вони вас розчарували? І взагалі, як часто Ви розчаровувались у конкретних людях?

«SUMMA SUMMARUM»

(Зкінчення. Початок на стор. 2.)

та не йшла таким шляхом... Ідея ж створення інституту в Сумах сформувалась десь близько 90 року і виходила не лише від нас. Але спочатку вимагав подолання іншої етап: на базі нашої філії ми запропонували створити фізико-технологічний інститут, що і зробили. Створити новий вуз — це не пару кирзових чобіт зшити, до того ж хотілося створити його сучасним, тобто на доброму науковому фундаменті. Але стало зрозуміло: створимо самостійний навчальний заклад і не зупинимося на досягнутому. До цього схилили відомі, авторитетні люди — насамперед маю на увазі останнього міністра освіти СРСР Ягодіна... А було так. Тільки-но побачив я по телебаченню сюжет про затвердження міністром освіти України Володимиром Дмитровичем Пархоменком (а він знав нас, обіймаючи посаду першого заступника міністра) і тут же зателефонував йому до Москви сказав, що маю цікаву обґрунтовану пропозицію — перетворення філії на самостійний вуз, і передбачливо йому закинув, що для нового міністра це стане першим кроком у перебудові освіти України. Він проєкт наш сприйняв, приїхав до Сум. Я все аргументував... Важче було, ніж захищати дисертацію... Міністр дуже присікливо стежив за ходом думки, за аргументацією. Напруження ми всі відчули значне...

— Якщо Ви переконали українського міністра, то до чого тут Москва? Адже політичне повітря набуло тоді іншого компоненту, вітри незалежності вже формувалися.

— Ми теж хотіли незалежності. А для цього потрібно було діяти. Діяти. Не приховую: мали підстрахуватися — ішли на благородний компроміс. Москва ще височила, так би мовити, над нами, варто було заручитися і її підтримкою. Але я враховував те, що Пархоменко і Ягодін один одного добре знають, контакти у них існували і раніше, а старим знайомцям легше порозумітися... Та Ягодін потрібний був і для іншого. Як високоосвічена людина, неперсична особистість в освіті. Хотілось почути його думку, його поради... А він тоді знаходився недалеко від нас: відпочивав у Мар'їно — Курської області.

— Це видно і на фотографії: дали можливість людині лише костюм одягти, у кросівках привезли...

— Так, привезли, викрали... Свій робочий день у Сумах він розпочав пробіжкою у сквері «Дружба» — кросівки допомогли йому не зрадити оздоровчому режиму... То була гарна прикмета: мали справу з живою людиною, а не з чиновником у металевій краватці. Ягодін серйозно знайомився з нашим вузом. Навіть за тієї ситуації, що Україна мала ось-ось проголосити незалежність, він відповідально висловив свою думку, свою позицію... В ньому говорила ота особистість, котра мислить масштабно, говорив справжній фахівець... Варто було прислухатись. Ось тоді Ягодін і вимовив першим: «Університет».

— Відразу відгукнулись на таку ідею?

— Сприйняв як перспективу... Я розумів, що внутрішньо ми до такого кроку не готові. Потрібний був проміжний варіант. Хоча у протоколі нашої підсумкової бесіди вже йшлося і про створення університету... Ягодін тоді зазначив, що для міста такого розміру, як наше, пора вже на місці готувати і медиків, і юристів тощо. Створити з цих профілів окремі навчальні заклади — не вдається. Та й не доцільно. Вузькопрофільність вже втрачала майбутнє. Отож університет класичного типу — саме оптимальний варіант.

Ну а поки що на черзі самостійний інститут... У моєму сейфі зберігся аркушик, де рукою Ягодіна накинуто кілька варіантів назви і напрямку нового закладу... Коли Пархоменко через кілька днів приїхав до нас знову, цей аркушик я йому показав... Зупинилися на фізико-технологічному, тобто в основі — технології, фізика, математика...

— Отже, не було ніякої кон'юнктури, ніякого штурму, коли переходили на університетський хліб, а панувала спокійна логіка подальшого розвитку?

— Авжеж. Ми розвивали міркування, висловлені під час тієї зустрічі... Місто Суми з 300-тисячним населенням. Область. Потрібні кадри. Та й історія нам підказувала, адже ідеєю відкриття тут університету опікувалися ще у XVIII столітті — масою приклад унікальної просвітницької роботи так званої Попівської академії. Є й інші приклади, які доводять, що наш край сприятливий для освіти і освіченості. Завжди був потяг...

— Ну, а окрім цього сприятливого «біопля»?

— Sapere est principium et fons. З латини: знання — це початок і джерело...

— Звучить повчально.

— Цю істину не завадить згадувати частіше, адже за нею криється запитання: початок — чому?.. джерело — для чого?.. Ми глибоко розуміли, що під дахом одного навчального закладу повинні готуватися спеціалісти різних профілів. Це — процес взаємозбагачення... Візьмемо точніше порівняння у біологів — взаємозбагачення. Адже багато нових наукових ідей і напрямків обов'язково виникає на стику... Кожна наука, розвиваючись, розділяється. Але умовно... Диференціація зручна для подальшого розвитку, хоча є обґрунтований принцип — де необхідно розбивати на складові, а де — вмільо збирати до цілого, тобто інтегрувати. Думаю — саме принцип інтеграції має визначати структуру сучасного навчального закладу. Це не витвір теоретичної фантазії, а частина світового досвіду, що підтверджує і практика зарубіжних вузів. І почали ми рухатись шляхом створення класичного університету... І виник у нас горезвісний медичний факультет.

— Чому — горезвісний?

— Він ледь не з одинаків у структурах класичних університетів України. Ну, в Ужгороді — найстаріший... У Дніпропетровську і Харкові медичні вони лише за назвою, адже там немає власної навчальної бази і взагалі нічого з того, що належить мати. Для них більш правильне визначення — поглиблена підготовка біохіміків, біофізиків... В Ужгороді я знайомився з роботою медфакультету. Прикметно, що його відкрили за підписом Сталіна, на початку 50-х років, а в Сумах — за підписом Ковальова, вашого покірного слуги...

— Круті віражі історії...

— Так, все змінилось... Але ніяких порушень, хоча деяке чиновництво, ой як заворушилося, коли після шести років ми почали випускати і розподіляти спеціалістів: як, коли, на якій підставі?! А факультет має законну підставу для існування — рішення вченої ради, статут, в основі якого положення про вищу школу... Та ні ж бо, подавайте постанову Кабміну! А немає такої постанови, і з різних причин не може бути!.. Але ми, вважаю, довели життєздатність нашого нового дітища, а головне — сумісність різних напрямків під дахом одного навчального закладу, тобто реально почали просуватися у створенні університету класичного типу. Саме класично-го. До речі, саме слово «університет» у перекладі з латини означає «сукупність»...

— Так, завжди був вільний. Щодо помічників — то випадків розчарування не траплялось, щодо інших людей — такі випадки мали і мають місце. Але їх, на щастя, у моєму житті було небагато, пальців на одній руці вистачить, аби перерахувати. Проте, кожен із них залишив глибокі шрами на серці.

— Ким Ви себе більше бачите: педагогом, вченим чи адміністратором?

— За природними здібностями (допитливість та постійна тяга «зреть в корень»): в першу чергу — вченим, потім — педагогом, а вже в останню чергу — адміністратором (оце вже ніколи не любив). А фактично вийшло: на першому місці — викладач, на другому — науковець (дуже заважає керівна посада), і потім — адміністратор. Але зазначу, що на посаді ректора-керівника вищого навчального закладу всі ці якості повинні бути присутні. І кожна — на першому місці (тобто ректор повинен бути і серйозним вченим, і вдатним викладачем, і талановитим адміністратором).

— Які найбільші та найп'ятніші труднощі довелося особисто Вам долати на шляху створення нашого університету?

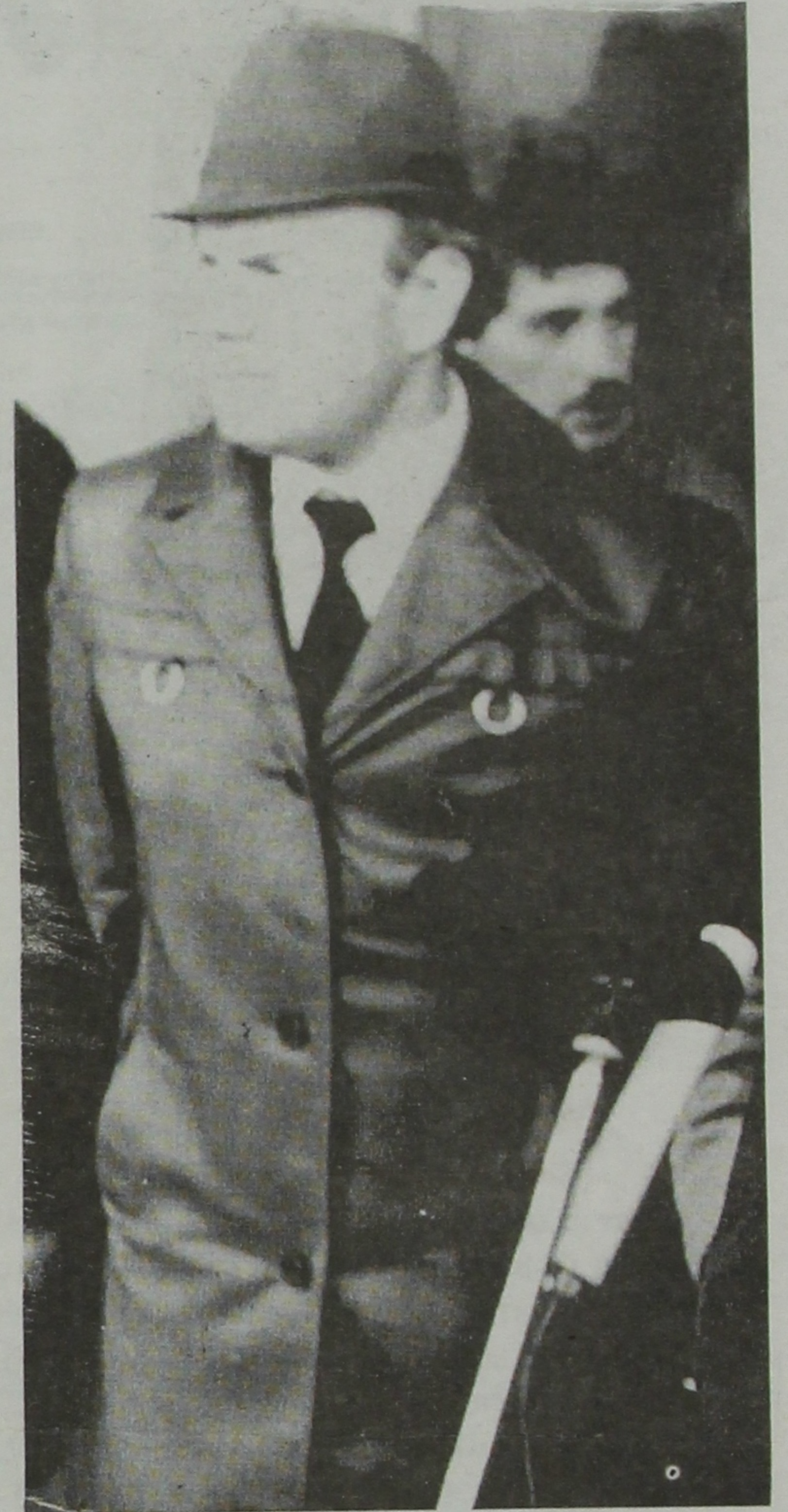
— Важке запитання. Перерахувати всі — неможливо. Мабуть, найбільші труднощі пов'язані з подоланням принципових, концептуальних поглядів, які свідчили не на користь створення в нашому місті саме такого навчального закладу. Деякі з них, на жаль, не подолані й досьогодні.

СТОРИНКАМИ ОБЛАСНОЇ ПРЕСИ

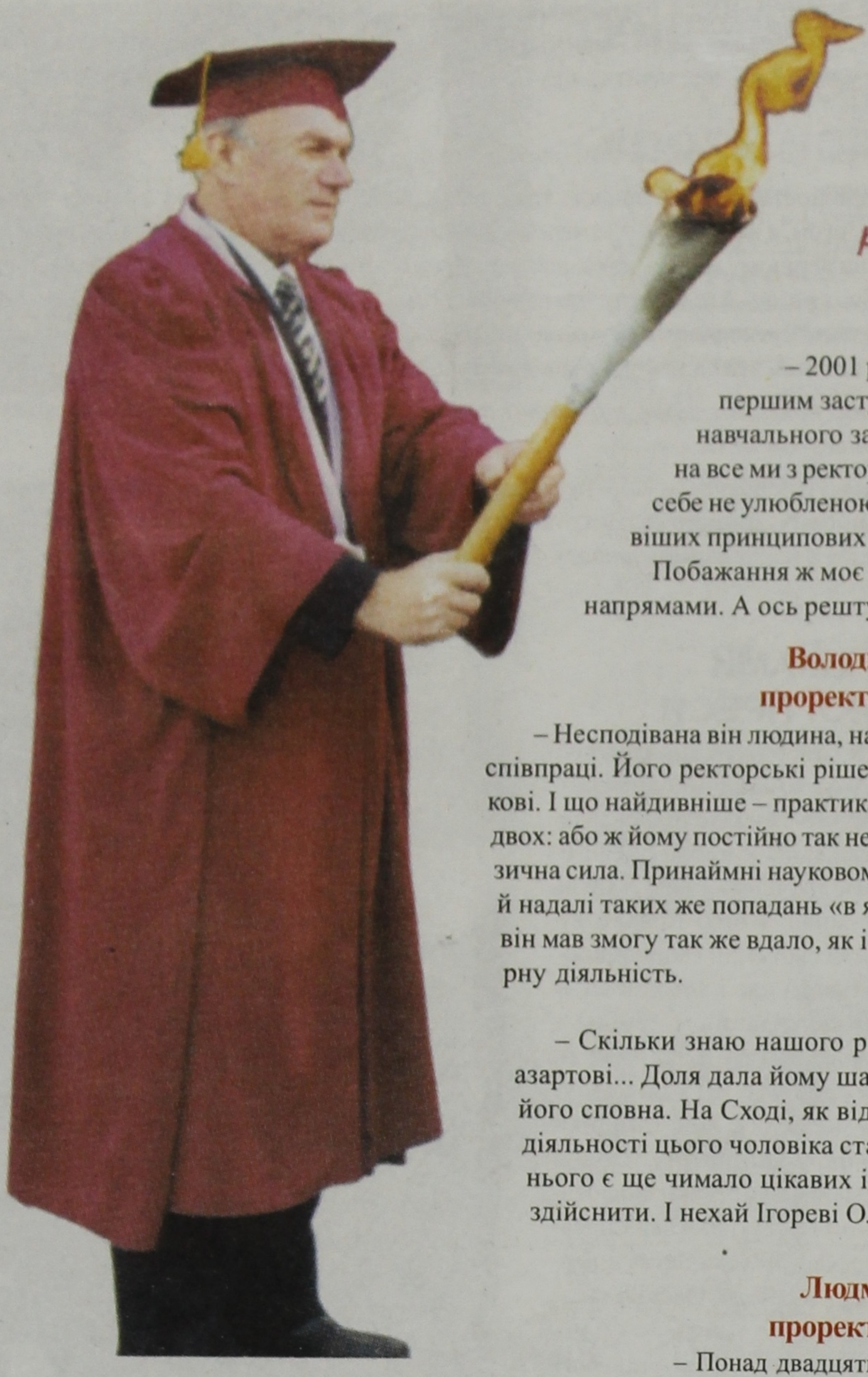
«...Ректор СумДУ стверджує, що самому багато не зробити. А от командою однодумців, людей, які об'єднуються навколо ідеї і все роблять заради її реалізації, можна досягти найвищих задумів. Та в кожному разі, і це ж бо на виду у нас, сумчан, Ігорю Ковальову вдалося точно зважити свої сили і можливості, правильно розрахувати час і передбачити резерви... Сумський державний — зробив і хороший почин на університети в нашій краї. Тепер їх у Сумах аж три. А СумДУ до здобутої слави, визнання додає все нові сторінки вартісного, повноцінного авторитету. Щойно вуз одержав срібну медаль виставки «Освіта-2001». На минулорічних Всеукраїнських предметних олімпіадах студенти Сумдержуніверситету взяли 32 призових місця. Наскільки це вагома і переконлива цифра, бачиться у порівнянні — Київський Національний університет здобув 10 призових місць.

...А от святкування своїх днів народження Ігор Олександрович не любить. Розгублюється перед підвищеною увагою, Та колеги, рідні, друзі стараються, аби все вийшло природно і від душі. Адже Ігор Ковальов вартій уваги і поваги. Саме такі люди роблять імідж України як наукової держави. І відчують, що краще життя може бути тільки життя, наповнене творчістю та задумами...»

(«Сумщина»)

Микола Іванович ВОЛКОВ,
проректор з наукової роботи:

– Доля надала мені можливість спілкуватися і співпрацювати з ювіляром протягом вже – аж не віриться! – третини століття. Ігор Олександрович був ще першим куратором першої в нашому вузі групи гідраліків ТМ-83, студентом якої поталанило стати й мені. Вчорашній аспірант, котрий шойно захистив кандидатську, завжди підтягнутий, бадьорий, сповнений якоїсь магичної енергії, він не міг не полонити наші юні душі. І ми в його педагогічній діяльності були першими, але відсутність потрібного досвіду сповна заміняли йому і небайдужість до наших студентських доль, і неігнорна зацікавленість в передачі знань... Свідомо або несвідомо, але всі ми тоді наслідували куратора в допитливості, зацікавленості обраною професією, захопленні спортом... Він – природжений лідер, вмів повести за собою людей і, головне, знає – куди і навіщо. Не раз потім, працюючи в університеті на різних посадах, мав нагоду пересвідчитися, як у цьому, так і в його високому професіоналізмі, надзвичайній працездатності та цілеспрямованості. Чимало прикладів, коли наш ректор бачив перспективу там, де навіть його друзям вбачалося замкнуте коло, а час і практика підтверджували його правоту, бо водночас з перспективою він визначав і науково обґрунтовував для себе шляхи та методи реалізації намічених планів. Можу засвідчити й те, що Ігор Олександрович талановитий організатор не лише під час роботи – вмів змістовно насичити дозвілля і своє, і друзів, стати «душею товариства»... Переконаний, що висловлю не лише власну думку, якщо побажаю нашому ювілярові міцного здоров'я, наснаги та натхнення у будь-яких справах, прихильної долі та нестихливі волі до нових здобутків на тернистій освітній ниві.

Віктор Олексійович СВТУШЕНКО, декан інженерного факультету:

– З Ігорем Ковальовим багато чого пов'язує. Саме він запропонував мені, шойно я захистив кандидатську, перейти на роботу з ВНДІАН до вузу, де він очолював тоді кафедру гідраліки. Так я і став його заступником. Вели спільну наукову діяльність, разом готували аспірантів, займалися навчальним процесом, їздили у цікаві й корисні для спільної справи відрядження. Природно, що встановилися близькі стосунки й між нашими сім'ями. Саме з подачі Ігоря Олександровича десять років тому очолив кафедру, а в 1995-му – деканат новоствореного інженерного факультету. Поряд з ним завжди працюється творчо – хоча й не завжди легко – кожному, хто й справді прагне працювати. В його характері не може не приваблювати передусім вміння вгадувати у другорядних начебто напрямках тієї чи іншої діяльності саме той, який згодом має шанс стати першорядним, основним. конкурсів, високий відсоток повноплатників тощо. Ні, все ж таки Ігор Ковальов не випадково керує вузом вже тридцять років поспіль! Щоправда, багатоплановість інтересів призводить звичайно до того, що деякі з них потерпа-

Відзначати ювілейні дати – давня людська традиція. Традиції ж, як відомо, треба поважати, а тому до людей, котрі керують університетом з нашим ректором, редакція звернулася з питаннями традиційного характеру: як працюється поряд з Ігорем Олександровичем Ковальовим і що вони йому побажали б у ювілейні дні?

Анатолій Васильович ВАСИЛЬЄВ, перший проректор, проректор з навчальної роботи:

– 2001 рік з ювілейним відтінком і для мене: 25 років тому був задіяний ректором у певну організаційну роботу. А 23 роки є його першим заступником. І ось та справа, в яку мене втягнув Ігор Олександрович, і яку можна назвати справою створення такого вищого навчального закладу, яким сьогодні є СумДУ – стало справою всього мого життя. Зрозуміло, що в роботі, як і в житті, буває всяке. Не на все ми з ректором дивимось однаковим поглядом. Та коли брати за великим рахунком – аби ми стояли на різних позиціях, то я б не мучив себе не улюбленою справою. Головна заслуга ректора – вибір стратегії розвитку нашого вищого навчального закладу, вирішення найважливіших принципних питань. А здобутки ми наочно бачимо у багатопрофільності університету, у його масштабах, у рівні роботи.

Побажання ж моє щодо сфери професійної діяльності ювіляра одне – щоб Сумський державний університет зростав, розвивався за всіма напрямками. А ось решту можна емко висловити однією фразою – хай щастить!

Володимир Андрійович ХВОРОСТ,
проректор з науково-дослідної роботи:

– Несподівана він людина, наш ректор. Переконався в цьому за період багаторічної співпраці. Його ректорські рішення, як правило, непередбачувані, неочікувані, ризикові. І що найдивніше – практика підтверджує їх правомірність та доцільність. Одне з двох: або ж йому постійно так небачено таланить, або ж допомагає якась вища, метафізична сила. Принаймні науковому аналізу подібна удача не піддається. Зичу ювілярові й надалі таких же попадань «в яблучко», а ще – міцного здоров'я, аби в майбутньому він мав змогу так же вдало, як і в минулому, здійснювати свою непросту, багатоглибину діяльність.

Ніна Дмитрівна СВІТАЙЛО, декан гуманітарного факультету:

– Скільки знаю нашого ректора – а це вже років з п'ятнадцять – не перестаю дивуватися його невгамовності, творчому неспокою, доброму азарту... Доля дала йому шанс реалізувати себе і як вченого, і як керівника вищого навчального закладу, і як громадського діяча... Використав він його сповна. На Сході, як відомо, говорять, що людина прожила даремно, якщо посадила дерево, побудувала дім і народила дитину. А плодом діяльності цього чоловіка стало народження цілого міста в якості університетського. Це – незаперечний факт історії нашого краю. Переконана – в нього є ще чимало цікавих ідей та мрій. Тому й хочу побажати стільки здоров'я та снаги, аби вистачило для того, щоб ці ідеї реалізувати, а мрії здійснити. І нехай Ігореві Олександровичу завжди зустрічаються люди, які б розуміли та підтримували його в усіх починаннях.

Людмила Степанівна ЛЕВЧЕНКО,
проректор з навчально-виховної роботи:

– Понад двадцять років знайомо вже з Ігорем Олександровичем, у різні часи й на різних посадах доводилося співпрацювати, вирішувати разом безліч різних справ. Такі чоловіки, як він, відкриваються не одразу, не завжди і далеко не кожному, але небайдужий погляд здатен розгледіти стрижневі риси їх характеру. Особисто я ціную в нашому ректорі його неігнорну людяність (не така вже й часта для керівників такого рангу риса), бажання і здатність зрозуміти іншого, високий фаховий рівень (справжній професіонал одразу в кількох іпостасях), скрупульозну порядність навіть в другорядних справах і стосунках, відданість своїй справі і неабияку принциповість, коли йдеться про інтереси СумДУ... Такий характер не всіма цінується і не всім подобається, а тому бажаю нашому ювілярові ще більшої впевненості в самому собі, нехай у його майбутньому буде якомога більше таких днів і подій, які наснажують лише на прогресивне і оптимістичне сприйняття життя, а ще бажаю – не дозволяти використовувати себе нікому і ні за яких обставин.

Віталій Едуардович МАРКЕВИЧ,
декан медичного факультету:

– Після того, як погодився на пропозицію Ігоря Олександровича будувати разом з ним у Сумах медичний факультет, мав унікальну можливість переконатися, наскільки він, наш ректор, неординарна людина. Мабуть, немає таких слів, аби передати, скільки зусиль ним докладено і

Олексій Іванович КАРПІЩЕНКО, декан економічного факультету:

– Вже більше десяти років постійно спілкуюся з ректором, вирішуючи різні питання. Не раз і не два була в мене нагода переконатися у вмінні Ігоря Олександровича вибирати вірні як стратегічні й тактичні цілі, так і шляхи їх досягнення. Тому, не кривлячи душею, вважаю його керівником дуже високої кваліфікації, який у непрості для країни й усіх нас часи зумів не тільки втримати вуз, як-то кажуть, на плаву, як й перетворити на перший у нашому регіоні університет. Окрім традиційних побажань: щастя в особистому житті, успіхів у науковій та педагогічній діяльності, на здатність самостійно приймати важливі рішення. Адже нам – поряд з таким ректором – було в кого вчитися.

Віталій Якович СТОРОЖЕНКО, декан факультету заочного навчання:

– Знаю нашого шановного ректора ще з давніх-давен, коли я працював заступником директора Рубежанської філії ХПІ, а він директором – Сумської. Ледь не з першого знайомства зрозумів, що слову й ділу цієї людини можна довіряти. Саме через це десь років з двадцять тому й погодився на пропозицію Ігоря Олександровича переїхати на роботу до Сум. Всякого бувало, але жодного разу про це не пошкодував. Робота є робота, не все завжди складається так, як нам мріється і бажається. Але спільну мову з ректором знаходили завжди, при вирішенні й найскладніших проблем. Спілкуємося з Ігорем Олександровичем і за межами вузу – він, як і я, завзятий мислитель. Багаторічне знайомство дає, мабуть, мені право, сказати, що для нього бути влучним в будь-яких ситуаціях, у будь-яких питаннях – один зі складових принципів його характеру. Бажаю ювілярові всього найкращого в подальшій долі. А також – влучних пострілів не лише на полюванні.

ють. Ігор Олександрович – людина заповзятлива, безліч адміністративних справ, які йому постійно доводиться вирішувати, не дає змоги зосередитись на чомусь одному – зокрема, науці. Безумовно, він талановитий і чесний вчений, а міг би стати – видатним. Чимало його потенційних можливостей лишається нереалізованими, бо в добі лише 24 години... Люди й не були б людьми, якби мали виключно позитивні риси. Ігор Ковальов не виняток, також має не тільки плюси. Але які б суперечки в нас не виникали, які б заплутані питання не доводилося вирішувати іноді «на нервах», він ніколи не тримав зла, а незлопам'ятність – це взагалі рідкісна риса, для керівника ж такого рангу – й поготів. Зичу йому й надалі лишатися таким же здоровим і фізично, і морально. Зичу – прихильності долі, бо час важкий, пронизливий, оголює долі й характери, іноді виявляючи в людях далеко не людські якості. Тому зичу ювілярові ще й витримки, належної зіркості, аби рідше помилятися в оточуючих. Насамкінець скажу так: якщо колись набридне йому ректорська суета, то нехай кидає все, але залишається професором нашої кафедри, щоб зосередитись і реалізувати ті мрії, ті ідеї, що з року в рік відкладаються «на потім».

Геннадій Савелійович ВОРОБІЙОВ,
декан фізико-технічного факультету:

– Багато говорити про нашого ректора не буду. Він – людина на своєму місці. І цим сказано все. Які б не траплялись непереливки, які б не виникали труднощі – з Ігорем Олександровичем, при бажанні, завжди можна порозумітися і знайти вихід навіть із безвихідної, тупикової ситуації. Рідкісна в нього вдача. Отож і бажаю нашому ректорові якомога довше лишатися самим собою, плекати свою фортуна, бо з його винятково дійовою натурою вона ще не раз йому знадобиться.

нервів витрачено, аби Сумщина отримала врешті-решт власних медиків. Скажу тільки, що навряд чи це трапилось би в доступному для огляду майбутньому, якби не його талант стратега і дипломата, якби не його несподівана, незрозуміла для багатьох, але така плідна логіка дій... Мої ж побажання ювілярові, як і личить лікарю, суто медичні: берегти своє здоров'я, вести й далі виключно здоровий спосіб життя, інакше не знешкодити впливу тих нервових напружень, тих стресів, що неминучі на такій посаді, хоча й незримі навіть для найближчих... Пам'ятаймо, дорогий ювіляре, древно мудрість: в здоровому тілі – здоровий дух!

Василь Данилович КАРПУША,
декан механіко-математичного факультету:

– Особисто мене завжди вражала й продовжує вражати в нашому ректорі глибина його особистості: і різножанровий, коли так можна сказати, спортсмен, і неабиякий учений, і природжений педагог, а який політик і дипломат! – треба бачити Ігоря Олександровича, хоча б у Міністерстві освіти, де він вирішує проблеми, щоб належно оцінити оці його якості. Можна й продовжити перелік неординарних рис його вдачі, характеру... Безумовно, тільки він один знає, скільки сил і духу треба, щоб витримувати пов'язанні з таким активним життям напруження. Тому бажаю йому, насправді дорогому для нас усіх ювіляру, завжди залишатися таким же енергійним, молодим душею, неоднозначним і обов'язково таким же відповідальним, бо ж недаремно попереджається, що з того, кому багато дається, багато й питається.